

510. plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (Brusel, 15. – 17. 9. 2015)

Plenární zasedání Evropského hospodářského a sociálního výboru (EHSV) projednalo a přijalo následující stanoviska:

- **INT/755 Zkušenosti s SBA v USA a EU**

Cílem stanoviska je porovnat okamžitě použitelný přístup („out of the box“), akce a výsledky pro malé a střední podniky, pokud jde o dva SBA:

- Small Business Administration v USA (1953);
- Small Business Act v EU (2008).

Součástí stanoviska bylo vypracování seznamu 10 nejlepších „osvědčených postupů“ v USA. Jednou z dalších otázek, jíž bylo třeba se zabývat, je, zda by osvědčené postupy a zkušenosti z USA a jejich výměna mohly být užitečné pro EU.

SBA má v EU nižší politickou váhu než v USA. S cílem posílit postavení v EU doporučuje EHSV následující:

- sestavit zvláštní **Radu pro konkurenceschopnost malých a středních podniků** a SBA, která bude organizována jednou ročně na úrovni EU, jak uvedl EHSV ve svém stanovisku z roku 2011;
- *Skupina na vysoké úrovni pro konkurenceschopnost a růst* Rady by měla přezkoumat, jak pokročila vnitrostátní opatření pro provádění priorit SBA, a zvážit dodatečná opatření na úrovni EU. Výsledky by měly být sděleny každoročně organizované Radě pro konkurenceschopnost malých a středních podniků a SBA;
- povýšit evropskou síť zmocněnců malých a středně velkých podniků na takovou úroveň, aby se jí účastnili generální ředitelé z ministerstev hospodářství. To by zajistilo pevnější a lepší koordinaci mezi EU a členskými státy.
- Systém celostátních a místních prováděcích plánů týkajících se SBA musí být zdokonalen a současně doplněn o systematické využívání srovnávacích přehledů.
- Používat orientační cíle za účelem větší účasti malých a středních podniků na veřejných zakázkách a závazné cíle pro programy výzkumu a vývoje (jak na úrovni EU, tak na celostátní úrovni). Pomocí tohoto cílového mechanismu by se měla míra zapojení v průběhu let zvýšit.

- **CCMI/0134 Hospodářské změny a konkurenceschopnost EU**

EHSV při svých úvahách vychází z dokumentu Společnosti Boston Consulting Group (BCG) ze srpna 2014 o hospodářských změnách celosvětové výroby s názvem *The Shifting Economics of Global Manufacturing*. V něm se zdůrazňuje, že výrobci musí přehodnotit své průmyslové strategie, neboť profily nákladové konkurenceschopnosti zemí, v nichž vyrábějí, doznaly v posledních třech desetiletích změn.

Tato informační zpráva se zaměřuje především na seznam faktorů, které se zdají být rozhodující pro soubor rámcových podmínek, které určují konkurenceschopnost Evropy.

Jak BCG správně konstatuje, jedná se o proměnlivou situaci. Považujeme proto za velmi vhodné, aby byl po sedmi velmi obtížných letech tento seznam relevantních faktorů aktualizován. Tato aktualizace by měla být provedena komplexním způsobem, musí však správným způsobem odrážet také situaci v jednotlivých zemích.

Obecně se v dokumentu BCG zdůrazňuje, že **Evropa musí jednoznačně definovat, co je konkurenceschopnost**. EHSV se domnívá, že v současné době se může přesné hodnocení výkonnosti Evropské unie a jejích členských států ukázat jako obtížně proveditelné.

Dokument BCG – navzdory svým nedostatkům – poskytuje EHSV zajímavé a hodnotné informace o tom, jak se řada členských zemí EU vyvíjela ve vzájemném srovnání i v porovnání s ostatním světem, což bude mít dopady na Evropskou unii v budoucnu. BCG i některé další studie zdůrazňují zejména nové evropské paradigma: členské státy EU byly od krize vystaveny rozdílným vzorcům konkurenceschopnosti. **Rozdíly v EU vykazují tendenci k prohlubování jak mezi členskými státy, tak mezi regiony.** Nedošlo zejména ke konvergenci mezi členskými státy eurozóny, a to navzdory očekávání, že ve vnitřní optimální měnové oblasti, jakou eurozóna je, bude hospodářská a měnová integrace procesem, jenž se sám posiluje. Z členských států se Portugalsko, Irsko, Itálie, Řecko, Španělsko a v menší míře Francie v prvním desetiletí po vytvoření eura v roce 1999 nejvíce odlišovaly od nejlepších hráčů.

- **NAT/663 Zapojení občanské společnosti do agendy udržitelného rozvoje**

Agenda udržitelného rozvoje pro období po roce 2015 OSN – „Přeměna našeho světa do roku 2030: nový program celosvětového úsilí“ – je akční plán pro lidi, planetu a prosperitu. Bude přijat na summitu OSN v září 2015 a je prvním celosvětovým paktem pro lidský rozvoj a zachování naší planety. Jelikož je program univerzální, bude vyžadovat, aby EU a její členské státy sladily své politiky s cíli udržitelného rozvoje tak, aby bylo dosaženo transformačních změn nezbytných ke splnění těchto cílů do roku 2030. Cílem je, aby všechny politiky směřovaly k boji proti chudobě a nerovnosti, ochraně planety a tvorbě hospodářského růstu podporujícího začlenění. Je všeobecně známo, že všechny tyto výzvy spolu navzájem souvisejí a jsou vzájemně závislé.

EHSV již dříve uvedl, že přezkum strategie Evropa 2020 v polovině období a evropský semestr musejí být těsně provázány s programem udržitelného rozvoje. Pokud chce kromě toho EU provádět cíle udržitelného rozvoje účinně, bude muset rozšířit horizont svého plánování po roce 2020 zavedením integrované strategie pro udržitelnou Evropu v globalizovaném světě s časovým výhledem alespoň do roku 2030. Rozsah a cíle nové agendy vyžadují partnerství podporující začlenění mnoha zúčastněných stran se zapojením vlád, parlamentů, místních orgánů, organizací občanské společnosti, včetně soukromého sektoru a občanů.

- **CCMI/0136 Dopady digitalizace na odvětví služeb a zaměstnanost**

Digitální technologie dosáhly stupně vospěllosti, který umožňuje jejich použití v celé řadě hospodářských odvětví ve zpracovatelském průmyslu a v odvětví služeb. Jak se uvádí v četných stanoviscích CCMI věnovaných evropskému průmyslu a odvětví služeb, tyto pokračující procesy digitalizace jsou výzvou pro několik sfér, zejména pro oblast zaměstnanosti.

Tyto změny v organizaci práce společně s celkovým počtem pracovních příležitostí mohou mít značně pozitivní i negativní důsledky. Na jedné straně mohou představovat příležitost posílit nezávislost pracovníků a rovnováhu pracovního a osobního života. Na straně druhé mohou přetěžovat systémy sociálního zabezpečení a kvalitu zaměstnanosti v Evropě narušením stávajících postupů kolektivního vyjednávání, snížením příjmů daňových systémů a systémů sociálního zabezpečení a oslabením práv zaměstnanců a mechanismů účasti pracovníků. Vzhledem k tomu, že tyto mutace práce a zaměstnanosti jsou vysoce závislé na tom, jakým způsobem digitální technologie transformují hospodářská odvětví, je nutné sledovat ucelený přístup, aby bylo možné předpovědět budoucí zaměstnanost v konkrétních odvětvích vyhodnocováním účinků předvídatelného vývoje vyvolaného technologiemi na zaměstnanost. Toho lze dosáhnout na základě existujících důkazů o budoucím vývoji v odvětvích, která budou tendencemi digitalizace postižena nejvíce, například obchod a finance.

Digitalizace transformuje všechny segmenty společnosti a hospodářství, a logicky tudíž ovlivňuje také práci a zaměstnanost. Digitální technologie má potenciál zvýšit bohatství na nebývalou úroveň a může pozvednout kvalitu práce a zaměstnanost v Evropě. Tyto

příležitosti však s sebou nesou i riziko, jak je patrné ve všech hospodářských odvětvích, a to i v odvětví soukromých služeb.

- **CCMI/137 Kulturní a tvůrčí odvětví**

Sdělení Komise z roku 2012 *Podpora kulturních a tvůrčích odvětví pro růst a zaměstnanost v EU* bylo milníkem v uznání hospodářského, sociálního a kulturního významu těchto odvětví evropskými institucemi. Po těchto dokumentech následoval akční plán pro konkurenceschopnost odvětví špičkových výrobků a evropského módního průmyslu.

Cílem programu Evropské unie *Kreativní Evropa* je podpořit evropská tvůrčí a kulturní odvětví v období 2014–2020. Spadají do něj předchozí programy MEDIA, MEDIA Mundus a Kultura a jeho celkový rozpočet činí 1,46 mld. eur, což ve srovnání s předchozím rokem představuje 9% navýšení.

V tomto kontextu rostoucího uvědomování si sociální a hospodářské hodnoty tvůrčích a kulturních odvětví v Evropské unii a jejich identity Výbor navrhuje, aby byla provedena průřezová analýza strategií využívání tohoto evropského dědictví a byly prozkoumány různé možnosti jednání o opatřeních, která mají být přijata na evropské úrovni a která zohlední určité aspekty, jež Výbor při své dřívější práci shledal jako důležité.

Tvůrčí a kulturní odvětví patří k nejdynamičtějším odvětvím v evropské ekonomice, jelikož jeho přínos k evropskému HDP se pohybuje mezi 4,4 % (pouze u čistě tvůrčích odvětví – tzv. core industries) a 6,8 % (pokud přidáme odvětví, jež jsou na čistě tvůrčích odvětvích silně závislá – tzv. non-core industries) a přínos k zaměstnanosti představuje u čistě tvůrčích odvětví 3,8 % celkového ekonomicky aktivního obyvatelstva EU a přidáme-li k nim odvětví, jež na nich silně závisejí, 6,5 % celkového ekonomicky aktivního obyvatelstva EU. Jedná se tak o třetího největšího zaměstnavatele v EU hned po stavebnictví a odvětví nápojů.

S ohledem na význam kulturních a tvůrčích odvětví v Evropské unii žádá EHSV Evropskou komisi, aby vypracovala víceletou strategii rozvoje těchto odvětví.

EHSV zdůrazňuje, že EU musí zůstat ostražitá vůči strategiím našich konkurentů na mezinárodní scéně, a žádá Komisi, aby byl do dvoustranných a mnohostranných jednání zařazen vnější rozměr. Musí být především zahrnutý do probíhajících úvah Evropské komise týkajících se sdělení o nové strategii v obchodní politice, které má být zveřejněno na podzim roku 2015.

EHSV upozorňuje na otázky, jež vyvolává struktura programu „Kreativní Evropa“ na období 2014–2020, zejména co se týče finančního aspektu. Pro tato odvětví, kterým se ne vždy daří „zachytit“ hodnotu, je otázka finančního zhodnocení jejich nehmotného majetku – zákaznického portfolia, proslulosti a pověsti, značek, know-how – který je trvalý a je zdrojem budoucích zisků, zásadní.

- **TEN/575 Vnitřní trh mezinárodní nákladní silniční přepravy**

V očekávání balíčku týkajícího se silniční dopravy, jež Komise předloží do konce roku 2016, a s ohledem na hodnocení Komise, jež má být dokončeno do září 2015, byl EHSV požádán budoucím lucemburským předsednictvím Rady o vypracování průzkumného stanoviska a uspořádání konference na vysoké úrovni týkající se těchto témat:

- **sociální dumping v silniční dopravě** (na politické agendě komisařky Bulc);
- **přeshraniční infrastrukturní problémy v silniční dopravě, zejména na regionální úrovni,** včetně zaměření na komplexní síť TEN-T.

Včasně stanovisko umožní EHSV uplatnit větší vliv tím, že bude aktualizovat svůj postoj k těmto důležitým otázkám s dostatečným předstihem před návrhem Evropské komise a zprávou Evropského parlamentu.

- **SOC/523 Zlepšení výsledků vnitrostátních duálních systémů odborného vzdělávání**

Krise zasáhla mladé lidi obzvláště tvrdě, a Evropa čelí vysoké nezaměstnanosti mladých lidí. Zároveň jsou v Evropě miliony neobsazených pracovních míst. Taková situace je nepřijatelná.

Tato odporující si čísla lze vysvětlit mj. nesouladem mezi nabízenými a poptávanými dovednostmi v určitých hospodářských sektorech.

Evropa zvolila dva způsoby, jak bojovat proti nezaměstnanosti mladých lidí:

- **záruky pro mladé lidi,**
- **Evropskou alianci pro učňovskou přípravu.**

Záruky pro mladé lidi jsou dobrým krátkodobým řešením, které pomůže mladým lidem nacházejícím se v obtížné situaci. Nejsou však dlouhodobým řešením strukturální nezaměstnanosti mladých lidí způsobené neúčinnými systémy vzdělávání. Rozvoj systémů učňovské přípravy je dlouhodobým řešením, které zaručí, že výstupy systémů vzdělávání budou odpovídat potřebám trhu práce. **Mělo by být určeno referenční kritérium měření vzájemného vztahu mezi duálním vzděláváním a nezaměstnaností mladých lidí s cílem podpořit program učňovské přípravy.** Toto referenční kritérium by bylo účinným nástrojem k zajištění potřebné pozornosti politiků.

- EHSV se domnívá, že je potřebný evropský nástroj posuzování kvality, který zachytí pokrok a dopady reform, které členské státy provádějí, aby zlepšily výkonnost OVP a duálních systémů vzdělávání.
- EHSV doporučuje, aby Komise – s příslušnými partnery – vytvořila nástroje **k monitorování a shromažďování údajů a vyhodnocování** toho, co v členských státech funguje, a identifikovala klíčové prvky dobře fungujících duálních systémů odborného vzdělávání.
- **EHSV navrhuje stanovit cíl EU pro OVP a duální systémy odborného vzdělávání.** Cíl a shromažďování údajů by mohly členským státům pomoci při zlepšování úrovně vzdělání a mohly by zajistit, že mladí lidé získají dovednosti, které jsou na trhu práce zapotřebí.
- EHSV doporučuje, aby členské státy, které nemají dobře fungující duální systémy odborného vzdělávání, vyhodnotily náklady spojené s vypracováním těchto systémů v porovnání s pozitivními účinky na konkurenceschopnost podniků a pracovní příležitosti pro mladé lidi.
- **EHSV zdůrazňuje význam partnerství mezi školami, zařízeními odborné přípravy,** odborovými svazy a podnikatelskou sférou. Rozhodující roli ve všech stádiích dobře fungujících duálních systémů odborného vzdělávání hrají sociální partneři.
- **EHSV vyzývá členské státy, aby zavedly nebo systematicky přezkoumaly profesní rozvoj učitelů, mentorů a školitelů OVP** – a to zejména vnitropodnikových školitelů.
- **EHSV zdůrazňuje význam zaměstnavatelů** a domnívá se, že zaměstnavatelé – včetně malých a středních podniků – se do systémů učňovského vzdělávání zapojí více, pokud budou tyto systémy skutečně vyhovovat jejich potřebám a pokud budou dobře propojeny se školami.
- EHSV doporučuje, aby evropští sociální partneři v této oblasti pokračovali ve své práci v rámci svého samostatného pracovního programu.

- **SOC/521 Uznávání dovedností a kvalifikací – formální a neformální vzdělávání**

Evropské středisko pro rozvoj odborného vzdělávání (CEDEFOP) nedávno zveřejnilo *evropský katalog pro uznávání neformálního a informálního učení*, který zahrnuje 33 evropských zemí. V této souvislosti se ukázalo, že je zapotřebí zlepšit tvorbu účinných nástrojů pro uznávání neformálního a informálního učení a jejich používání, aby více přispívaly k řešení současných problémů na trhu práce EU. V současnosti se připravují nové nástroje a politiky a EHSV již několikrát uvedl, že by se rád k těmto procesům vyjádřil.

Stanovisko shrnuje zájmy zaměstnavatelů, zaměstnanců a dalších organizací občanské společnosti, jako jsou nevládní organizace zaměřené na mládež a vzdělávání, pokud jde o praktické postupy uznávání neformálního a informálního učení, a obsahuje návrhy praktických řešení. Výše uvedené by mělo přispět k práci Komise v roce 2015.

EHSV je přesvědčen, že je třeba klást důraz na zjišťování, zaznamenávání, posuzování a tedy zhodnocování získaných výstupů neformálního učení, a to co nejlépe porovnatelným způsobem srozumitelným všem zúčastněným stranám, zejména zaměstnavatelům a vzdělávacím institucím.

Členské státy by měly zajistit příležitosti pro zapojení občanů různých věkových skupin a úrovní kvalifikace do uznávání výsledků neformálního a informálního učení. EHSV doporučuje členským státům rozvíjet instituce, které poskytují pokyny a poradenství ohledně výhod, možností a mechanismů pro uznávání kompetencí pro veřejnost a zejména k tomu zapojit služby zaměstnanosti, ale také informační centra pro mládež, vzdělávací instituce, zaměstnavatele, odborové organizace, kariérní poradenská střediska, mládežnické organizace, organizace žen, organizace na podporu migrantů a handicapovaných a veřejné orgány.

- **SC/41 Zlepšování právní úpravy**

Toto sdělení popisuje řadu kroků, které demonstrují obnovený závazek Komise uplatňovat v každodenní práci zásady zlepšování právní úpravy. Cílem je pracovat transparentněji a inkluzivněji, aby legislativní návrhy byly kvalitnější, a zajistit, že stávající pravidla účinněji dosáhnou důležitých společenských cílů.

Zlepšování právní úpravy a inteligentní regulace – to je společný cíl všech evropských orgánů a členských států, který je přínosem pro veřejnost, podniky, spotřebitele a zaměstnance. Nenahrazuje však politická rozhodnutí.

Ve svém stanovisku EHSV:

- vítá skutečnost, že se opatření ke zlepšení právní úpravy týkají celého životního cyklu právního předpisu a že se tedy bude jednat jak o opatření ex ante, tak o opatření ex post;
- konstatuje, že se jeho názorům nedostalo dostatečné pozornosti přes jeho roli a funkci v programu zlepšování právní úpravy, kterou mu přisuzují smlouvy EU a dohody o spolupráci s Evropskou komisí a Evropským parlamentem, i značný objem práce v této oblasti;
- požaduje, aby poradní instituce EU byly zahrnuty do interinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů;
- podporuje rozsáhlé zapojení zúčastněných stran prostřednictvím konzultací v průběhu celého životního cyklu politické iniciativy;
- zdůrazňuje potřebu vybrat vhodné zúčastněné strany a při výběru odborníků pro různé subjekty požaduje nezávislost, nestrannost a transparentnost;
- žádá, aby do interinstitucionální dohody o zdokonalení tvorby právních předpisů byla zahrnuta autoregulace a společná regulace, a žádá větší transparentnost při uplatňování neformálních dialogů, přičemž se zasazuje o omezené využívání tohoto nástroje;
- žádá, aby se Komise více zaměřila na nedostatky při provedení a uplatňování právních předpisů EU členskými státy a aby více využívala nařízení namísto směrnic.

Vladimíra Drbalová
Mezinárodní vztahy – Evropské záležitosti
Členka EHSV